

УДК 338.48

Шаров І.Є.¹, Гресь-Євреїнова С.В.²

¹ студ. гр. МТЕ-110 НУ «Запорізька політехніка»

² канд. екон. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

ВПЛИВ ТУРИЗМУ НА ЕКОНОМІКУ КРАЇН

Існують різні теорії щодо впливу туризму на економіку країн та економічне зростання. За дослідженнями Картера надходження від міжнародного туризму позитивно впливають на економічний розвиток країни. Вплив туристичної діяльності на економічний розвиток визначається діючим мультиплікативним механізмом, що генерується існуючими потоками доходів і витрат у туристичному секторі в результаті міжнародних туристичних переміщень. За Картером міжнародний туризм можна розглядати як екзогенний фактор сукупного попиту в кейнсіанській теорії. З цієї точки зору, дохід від туризму генерує дохід, частина якого опосередковано впливає на створення нового доходу через інвестиції, заощадження, споживання та податки [1].

Вплив туристичної діяльності на економічний розвиток визначається поточним механізмом мультиплікатора, створеним існуючим потоком доходів і витрат у секторі внаслідок міжнародних туристичних переміщень».

Туризм також має мультиплікаційний ефект на інші галузі. Наприклад, припустимо, що турист витрачає гроші на готельний номер. У цьому випадку готель купує товари та послуги в інших підприємств, наприклад продукти харчування, білизну та туалетні приналежності. Ці підприємства, у свою чергу, купують товари та послуги в інших компаній, і цикл продовжується.

Це означає, що економічний вплив туризму не обмежується індустрією туризму, а поширюється на різні сектори економіки. Витрати міжнародних туристів на туризм можуть генерувати дохід, який може призвести до нових джерел доходу, інвестицій, заощаджень і споживання.

Завдяки розвитку туризму можна отримати також супутній ефект – в тих галузях економіки, де працюють теперішні туристи, повернувшись до роботи після активного відпочинку. Туризм може знижувати рівень захворюваності найбільш небезпечними сердечносудинними захворюваннями майже на 1/2. Не набагато менша його дія в попередженні психічних розладів. Захворювання органів дихання зменшується майже на 40%, нервів і кістково-м'язової системи – майже на 30%, органів травлення – більш, ніж на 20%. Багаторічні дослідження показують, що в перший місяць після активного відпочинку продуктивність праці зростає на 15-25%, пізніше вона знижується і через 4-8 місяців досягає попереднього (до відпочинку) рівня. Це означає, що середньорічний приріст продуктивності праці внаслідок активного відпочинку на природі знаходиться на рівні 3% [1].

Згідно з теорією порівняльних переваг, запропонованою Девідом Рікардо, економіка, яка використовує ресурси більш ефективно і збільшує можливості для виробництва і споживання, збільшує свій дохід. Оскільки туризм пов'язаний з експортом, відкритість торгівлі можна вважати важливою складовою економічного двигуна.

За теорією Беккера і Герхарта, людський капітал визначається як сукупність навичок, досвіду і знань, набутих людьми. У туристичній галузі людський капітал став важливим аспектом туристичного бізнесу завдяки швидкому розвитку та застосуванню сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Як наслідок, туристичні підприємства інвестують у розвиток людського капіталу та розвивають менеджерів високого рівня, які розглядаються як активи. У сучасних соціально-економічних умовах людський капітал визначає не лише науково-технічний прогрес, але й рівень економічного зростання [2].

Щоб відповісти на питання, чи впливає зростання туризму на економічний розвиток, Cárdenas-García et al використали панельні дані зі 144 країн з 1991 по 2010 роки для проведення дослідження та розділили вибірку на дві основні категорії на основі соціально-економічних характеристик, таких як дохід на душу населення, освіта та економічна діяльність. До першої групи належать країни з найвищим індексом економічного зростання в 1991 році, де, як повідомляється, розвиток туризму сприяв прискоренню економічного зростання. Друга група – країни з нижчим індексом економічного зростання в 1991 році, економічний розвиток яких не залежить від зростання туризму [3]. Результати досліджень показують, що туризм може стимулювати економічне зростання лише в країнах з вищим рівнем

розвитку. Крім того, незважаючи на те, що туризм має позитивний вплив на менш розвинені країни, він не обов'язково призводить до економічного зростання.

Отже, вплив туризму на економіку виходить за межі отримання прибутку та зайнятості. Він діє як двигун зростання, стимулюючи інвестиції в інфраструктуру, сприяючи сталому розвитку та сприяючи збереженню культурної та природної спадщини. Цей багатогранний вплив демонструє фундаментальне значення туризму для глобального економічного розвитку. Вивчення впливу туризму на економіку вимагає детального розгляду його внеску у світовий ВВП. Цей внесок є не лише прямим відображенням витрат туристів, але й показником того, як туризм стимулює економіку через створення робочих місць, інвестиції в інфраструктуру та розвиток суміжних галузей.

Туризм – це набагато більше, ніж просто відпочинок і дослідження віддалених місць. Насправді ця величезна галузь відіграє значну роль у підтримці процвітання національних та світової економік.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Мальська М. П. Економіка туризму: теорія та практика : підручник / М. П. Мальська. – Київ : «Центр учб. літ.», 2016. – 544 с.
2. The Role of the Tourism Sector in Expanding Economic Opportunity [Електронний ресурс] / Ashley Caroline [та ін.]. – Режим доступу: <https://ashleyinsight.co.uk/wp-content/uploads/2020/04/tourism-in-expanding-economic-opportunity.pdf> (дата звернення: 05.04.2024). – Назва з екрана.
3. Tourism: Principles and Practice / Chris Cooper [et al.]. – [S. l.] : Pearson Education, Limited, 2008. – 704 p.